

TÜRK SANAYİCİLERİ VE İŞADAMLARI DERNEĞİ

TÜSİAD

YÜKSEK İSTİŞARE KONSEYİ BAŞKANI

MUSTAFA V. KOÇ'UN

YÜKSEK İSTİŞARE KONSEYİ TOPLANTISI

AÇILIŞ KONUŞMASI

1 Ekim 2010

Sabancı Center, İstanbul

TÜSİAD AVRUPA İŞ DÜNYASI KONFEDERASYONU (BUSINESSEUROPE) ÜYESİDİR

İstanbul: Meşrutiyet Cad. No: 46 Tepebaşı 34420 İstanbul -Türkiye
Ankara: İnan Cad. No:39/4 Gaziosmanpaşa 06700 Ankara- Türkiye
Brüksel: 13. Avenue des Gaulois, 1040 Brussels-Belgium
Washington D.C.: 1250 24th Street, N.W., Suite Nr. 300, Washington D.C.20037-USA
Berlin: Märkisches Ufer, 28 Berlin 10179 Germany
Paris: 33, Rue de Galilée 75116 Paris France

Tel: +90 (212) 249 19 29
Tel: +90 (312) 468 10 11
Tel: +32 (2) 736 40 47
Tel: +1(202) 776 77 70
Tel: +49 (30) 288 786 300
Tel: +33 (1) 44 43 55 35
www.tusiad.org

Faks: +90 212 249 13 50
Faks: +90 (312) 428 86 76
Faks: +32 (2) 736 3993
Faks: +1 (202) 776 77 71
Faks: +49(30) 288 786 399
Faks: +33 (1) 44 43 55 46

e-mail: tusiad@tusiad.org
e-mail: ankoffice@tusiad.org
e-mail: bxloffice@tusiad.org
e-mail: usoffice@tusiad.us
e-mail: berlinoffice@tusiad.org
e-mail: parisoffice@tusiad.org

TÜSİAD'ın Saygıdeğer Üyeleri,
Değerli konuğumuz Mösyö Jacques Attali,
ve Değerli Basın Mensupları,

TÜSİAD Yüksek İstişare Konseyi Başkanlık Divanı adına hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sözlerime başlamadan önce, Fransa'nın önde gelen düşünürlerinden ve siyaset uzmanlarından biri olan, görüş ve düşüncelerini yakından izlediğimiz Sayın Jacques Attali'ye toplantımıza katılımından dolayı teşekkür etmek istiyorum. Sayın Attali, aramızda olduğunuz için mutluyuz, hoş geldiniz.

Değerli Üyeler,

İçinden geçtiğimiz dönem, gerek dünyada gerekse de ülkemizde, var olan sistemlerin ve anlayışların tekrar masaya yatırılıp değerlendirildiği bir dönem. Küresel krizin geride bırakılma sürecinde olmamız nedeniyle dünyada da bu böyle; sert tartışmalar ve kutuplaşmalardan sonra 12 Eylül referandumunun ardından Türkiye'de de böyle...

Bize göre bu dönem, kısa vadeli kısmi ve pragmatik çözüm arayışlarına uzun vadeli ideallerin feda edilmediği, siyasette ve ekonomide temel değerlere bağlılığın teyit edildiği ve ulusal birliğin sağlandığı bir dönem olmalı.

Küresel planda baktığımızda, krizin hemen arkasından yükselen devletçilik ideolojisinin ve küreselleşmeyi keskin biçimde reddetme eğilimlerinin yavaş yavaş yerini daha serinkanlı yaklaşımlara bıraktığını görebiliyoruz.

Ancak yeterli ölçüde denetlenmeyen piyasalar döneminin ve "Piyasa sorunlarını kendi halleder" anlayışının da geri gelmemek üzere terk edildiğini söyleyebiliriz. Bu anlayışın reel ekonomi ve finans sektörü üzerindeki risklerini dünya çok büyük bir fatura karşılığında tecrübe etti. Bugün büyümeyi tekrar konuşabiliyorsak, bunun nedeni genişlemeci mali politikalar, finans sektörüne aktarılan büyük kaynaklar, yani devlet müdahaleleri olmuştur.

2008 küresel ekonomik krizinden iki önemli ders çıkardığımızı söyleyebiliriz. Birincisi, küresel ve ulusal planda, daha güçlü, daha iyi donanmış bağımsız düzenleyici ve denetleyici kurumların önemi ve işlevselliğidir. İkincisi ise, artık iyice küreselleşmiş ve ortak mekanizmalarla işleyen dünya ekonomisinin sorunlarının ancak yine uluslararası dayanışma ve danışma yoluyla çözülebileceği gerçeğidir.

Yani artık bir ülke sadece kendi tedbirlerini alıp, rezervlerini, cari açığını kontrol ederek ekonomisini düzlüğe çıkartamıyor. Güçlü ve rekabetçi bir ekonomiye ve cari fazlaya sahip olan Almanya, dünyada yaşanan krizde sorumluluk almak zorunda kalabiliyor. Tüketimini, ücretlerini ve ithalatını artırması ve ihracatını kısması yönünde telkin alabiliyor.

Özet olarak, hep birlikte yaşayarak gördük ki, uluslararası ekonomide sağlıklı bir dengenin sürebilmesi için ülkelerin artık sadece kendi ekonomilerini düzeltmeleri yetmiyor, ülkeler arası koordinasyonun sağlanması gerekiyor.

Bu küresel ortamda Türkiye'ye baktığımızda ise umutlu olmak için önemli nedenlerimiz olduğunu düşünüyor, doğru politikalarla dünyadaki yerimizi daha da güçlendirebileceğimize inanıyoruz.

Değerli üyeler,

Ülkemizde yeni ve heyecan verici bir dönemin başındayız. Bulduğumuz zemin gerek ekonomik gerekse de demokratik atılımlarımız için bir sıçrama tahtası olmaya uygundur. Ekonomimize baktığımız zaman, ikinci çeyrekte itibaren bir toparlanma eğilimine girildiğini söyleyebiliriz.

Özel kesim tüketim ve yatırım harcamaları ve sanayi üretimi artış eğilimindedir. İşsizlik hala en büyük problem olmakla birlikte düşüş göstermiştir. Ekonomimiz 3 çeyrek üst üste büyüyerek 2. çeyrekte % 10.3 ile beklentileri de aşmıştır.

Bununla birlikte dış talebe, özellikle de Avrupa'ya ilişkin belirsizlikler risk faktörü olmaya devam etmektedir. Önümüzdeki dönem ekonomi yönetimimize ilgili 3 önemli konuya dikkat çekmek istiyorum. Birincisi, mali disiplin.

Türkiye'deki büyüme ağırlıklı olarak dış borçla, yani sıcak parayla finanse edilmeye devam ettiği sürece, hepimiz biliyoruz ki hükümetin ekonomi ve yapısal politikalarda hata yapma lüksü yoktur. Bir başka deyişle, yerli ve yabancı yatırımcıya öngörülebilir ve ciddi bir yatırım ortamı sunmadığımız zaman bu para aynı hızla geri çıkabilir.

Bizler bu nedenle, hükümet tarafından çok isabetli biçimde başlatılan Mali Kural ile ilgili çalışmalara katıldık, destek verdik, alkışladık. Mali Kural'ın, ekonominin geleceğine ilişkin daha açık bir görünüm sunacağına ve kriz sonrası dönemde, tüm ülkeler yabancı sermaye çekmeye çalışırken, bizi bir adım öne çıkaracağına inandık.

Mali Kural'ın ertelenmiş olması, haklı olarak, yaklaşan genel seçimlerde mali disiplinin sürdürülmeyeceği endişesini yaratmıştır. Hükümetin bu konudaki güven verici açıklamalarını olumlu buluyor, uygulamada da aynı kararlılığı göstereceğini düşünüyoruz.

İkinci önemli konu, bağımsız düzenleyici ve denetleyici kurumlardır. Piyasa ekonomisinin zayıf noktalarını telafi ederek yatırım ortamını istikrarlı kılan bu yapıların ne kadar önemli olduğu son 10 yılda iyice anlaşılmıştır.

Küresel krizden yumuşak bir biçimde çıkabilmişsek bunu ekonomi yönetimimizin, Merkez Bankası gibi, özerk kurum ve kurumların performansına da borçlu olduğumuzu gayet iyi biliyoruz. Son yıllarda ekonomi yönetimimizde ve bağımsız kurumlardaki ciddiyet ve profesyonel yaklaşımı takdirle izliyoruz.

Üçüncü önemli konu ise, ekonomide uzun vadeli yapısal reformlara odaklanılması gereğidir.

Değerli üyelerimiz,

Türkiye, 90'lı yıllardan bu yana, küresel ekonomi içinde güçlü bir oyuncu olabilmek için kökten bir değişime kapılarını açtı. Ekonomisini büyük ölçüde yeniden yapılandırdı, AB üyelik normlarını kendine rehber edinerek sektör sektör değişim sürecini başlattı.

Güçlü ekonominin dört temel unsuru olduğuna inanıyoruz:

- Vizyoner ekonomi politikaları,
- İyi düzenlenmiş bir piyasa ekonomisi,
- Mali disiplin ve uygun yatırım iklim geçmişe baktığımızda görüyoruz ki, Rekabet gücü, verimlilik ve yeni pazar arayışları açısından atılım yaptığımız dönemler,
- Ekonomi yönetiminin vizyoner kararlar ve destekleyici uygulamalar ile özel sektörün önünü açtığı dönemler olmuş.

Bugün dünyada, özellikle yabancı sermayeyi cezbetme konusundaki rekabette gözle görülür bir artış oldu. Ülkemiz ekonomisinde öteden beri yaşanan en önemli sıkıntılardan biri doğrudan yatırımın istenen düzeyde gerçekleşmiyor oluşudur.

Makroekonomik istikrarsızlık ve geleceğe dair öngörülerin yapılamaması, ortamı uygun olmaktan çıkaran en önemli faktörlerden biri olmuştur. İşte sırf bu açıdan bile AB müzakerelerinin devamı önemini korumalıdır.

Avrupa'da bazı lider ve ülkelerin Türkiye'ye karşı takındığı üslup ülkemizde AB üyeliği hevesini azaltmış olsa da, bu Türkiye'nin nihai hedefini hiç bir zaman değiştirmemektedir.

İçinden geçmekte olduğumuz değişim ve demokratikleşme sürecimizde yoğun bir reform gündemimiz vardır. AB üyelik münazaraları, sırf yapısal reformlarımız konusunda bize destek ve pusula olabilecek yönleri ve mekanizmaları için bile önemlidir.

Kaldı ki Avrupa'da yükselen başka bir inanç daha vardır. Eğer Avrupa, küresel rekabet ortamında güçlü bir ticaret bloğu olarak varlığını sürdürecektir, komşu coğrafyalarda daha etkin bir rol oynayacaksa, bunu, ekonomide ve diplomaside ideal partner konumundaki Türkiye olmaksızın başaramayacaktır.

Ülkemiz güçlü bir ekonominin, istikrarlı ve yüksek standartlı bir demokrasinin gereklerini yerine getirmeye devam ettikçe bu görüşün daha da egemen olacağı kesindir. Dolayısıyla AB sürecimizde amacımız üzüm yemektir, Avrupa'daki bazı siyasilerin söylediklerine kitlenerek kendi yolculuğumuzu yavaşlatmak akıllı bir strateji olmayacaktır.

Uzun vadeli yapısal reformlarımıza odaklanmanın doğrudan yatırımın önünü açacağına, bu sayede daha sürdürülebilir bir büyüme ve istihdam artışı sağlanacağına ayrıca inanıyoruz.

Devletin eğitim ve sağlık gibi sosyal hizmetlerinde kalıcı ve sürekli bir iyileşme sağlayabilmesi daha çok ve sürekli kaynak yaratabilmesiyle mümkün olabilecektir. Gelişmiş ülkelerde devletin eğitime, araştırmaya ve yeni teknolojilere daha çok kaynak ayırabilmesi doğrudan yatırımla büyüyen ekonomileri ve adil ve geniş bir zeminden toplanan vergi kaynakları sayesinde olabilmektedir.

Değerli üyeler,

Zaman zaman gereksiz ve sert tartışmalara sahne olmakla birlikte, referandum süreci başarıyla geçirilmiştir. Referandum gerçekleşmeden önce yaptığımız açıklamada, “evet” de çıksa, “hayır” da çıksa Türkiye'nin yeni bir Anayasa yapmayı önüne koymasına gerektiğini dile getirmiştik. Bugün görünen odur ki yeni bir Anayasa herkesin talebidir.

Bu talebi dile getiren siyasi ve sivil aktörler şimdi sürece olumlu ve yapıcı bir usluapta katkıda bulunma sorumluluğu ile karşı karşıyadırlar. İnaniyoruz ki, herkesin ortak hedefi ülkemizde refahı, huzuru ve kalkınmayı temin etmektir. Bu asgari müşterek, önümüzdeki dönemin ortak konularına yapıcı bir gözle bakmaya yetmelidir. Yeni Anayasa bu ortak konulardan sadece biridir.

TÜSİAD olarak, yeni Anayasa çalışmaları için her zaman toplumsal-siyasal uzlaşma prensibini benimsedik ve Anayasa yapma biçiminin Anayasa'nın içeriği kadar önemli olduğunu her fırsatta vurguladık. Gelecekte dönüp bugünlere baktığımızda, yeni bir Anayasa geçişin yaşandığı bu dönemin önemini daha açık görebileceğiz.

Önümüzdeki aylarda sürekli gündemde olacak yeni Anayasa çalışmalarının aceleye getirilmeden, demokratik, serinkanlı ve geniş bazlı müzakerelerle yapılacağını umuyoruz. Yeni Anayasamız ancak bu şekilde bir "Toplumsal Sözleşme" niteliği taşıyacak, çekişme kaynağı değil birlik kaynağı olabilecektir.

Son olarak da, bu süreçte sivil toplumun önemine değinmek istiyorum. 21. yüzyılda halkın yalnızca seçimlerde değil, tüm yaşamı boyunca kendini ifade edebilmesi, sivil toplum kuruluşları sayesinde ancak mümkün olabilmektedir.

Demokrasinin sürdürülebilirliğini sağlayan sivil toplum kuruluşlarıdır. Türkiye'de de sivil toplumun, örgütlü toplumun Anayasa yapımına katılmasını sağlamak, bunun kanallarını açık tutmak, demokrasi konusunda bir samimiyet sınavı olduğunu rahatça söyleyebiliriz.

Değerli üyelerimiz,

Elbette ki toplum olarak, arzu ettiği her türlü desteğe sahip olan hükümetimizden, bu desteğin sorumluluklarını da yerine getirmesini bekliyoruz. Ancak her birimize toplumsal barış ve çözüm odaklı tartışma konusunda büyük sorumlulukların düştüğü, bugüne kadar yaşanmamış hızda bir değişim sürecinden geçiyoruz.

Referandum döneminde siyasetin genel uslubu dışında, daha da büyük ve derin kutuplaşmalar ve mücadelelere tanık olduk. Son 3 aydaki gündemimiz, kendilerini ya da birbirlerini belli kategoriler altında tanımlayan kesimlerin, birleştiren değil sürekli ayrıştıran ve uzaklaştıran söylemleri ve suçlamalarıyla geçti.

Toplumdaki bu saflaşma ve bu safların birbirleriyle dialog biçimi siyasette zaman zaman eleştirdiğimiz sert ve kavgacı usluptan daha mı az yıkıcıdır?

Ülkemizdeki sorunları ve çözümlerini konuştuğumuzu sandığımız ortamlarda bile aslında birbirimizle ve karşı tarafla kavga ederek zamanımızı ve enerjimizi harcıyoruz. Yüzlerce yıllık geçmişi olan ve Türkiye'nin bugününü şekillendiren sınıf, din, dil, etnik, siyasi farklılıkları ve yanlışları tartışmayacak mıyız? Tabii ki tartışacağız.

Ama yarının fırsatlarını geçmişe ve geçmişten gelen önyargılarımıza, korkularımıza feda etmemeliyiz. Yarınlarımızı kurmaya talip olan lider kadroların buna ehil olduklarını kanıtlamaları için düne saplanmayı bırakıp yarına odaklanmaları gerekiyor diyoruz.

Birbirimizi ve kurumları eleştirdiğimiz pek çok konu aslında ülke olarak hepimizde var olan sorunlardır. Bir rnek vermek gerekirse; Türkiye’de devlet otoriter olmakla eleştiriliyor...Olabilir!

Peki, ya özel sektör tamamıyla kurumsallaşmış ve demokratik midir? Ya okullarımız, ya aile yapılarımız?

Demek istediğim, suçlamalarımızda kurum ve kişilere yüklendiğimiz kadar sorunun kendisine ve zmne odaklanmamız lazım. Türkiye’de otorite sorunu sadece devlette değil her alanda vardır. Belki yeni kuşakların bu ortamda daha katılımcı, daha yaratıcı, daha üretken olmaları mümkün olamayacaktır. Bunun gibi onlarca örnek verebiliriz.

Ekonomide son dönemde gündeme gelen ‘‘Anadolu sermayesi - İstanbul sermayesi’’ ayrımı da hiç bir faydası olmayan bir başka yapay saflaşmadır. Gerek TÜSİAD gerekse de işadamı şapkamla söyleyebilirim ki, Türkiye’de böyle bir ayırım yoktur!

Sermayemiz birdir ve bu ülkede sermayesini yatırıma dönüştüren büyük-küçük, İstanbullu ya da orumlu her iş adamının tek ve ortak bir amacı vardır. O da daha mreffeħ ve daha kalkınmış bir Türkiye’dir.

Ülkemiz, ne ekonomide, ne siyasette kutuplaşmaların ve bölünmelerin ağırlığını kaldıracılabilecek durumda değildir. Bu yeni dönemde, toplumsal barış, yapıcı siyaset ortamı ve huzur içinde, daha kalkınmış, daha adil paylaşılmış, daha mreffeħ bir ülke olma yolunda hız kazanmayı umuyoruz.

Bu süreçte bireyler olarak da kurumlar olarak da üzerimize düşeni yapmaya hazırız. İdealimiz ekonomide de, siyasette de tek Türkiye’dir.

Teşekkür ederim.